

Reisebrev: SMH-dagene fra et folkebibliotek-perspektiv

Jeg var så heldig å få reisestipend til SMH-dagene i Bergen 12.-13.mars 2024 som eneste representant fra folkebibliotekene på konferansen. I januar begynte jeg i ny jobb som bibliotekar ved Lillestrømbibliotekene. Der jobber jeg med kunnskapsformidling og har ansvar for å bygge opp en veiledningstjeneste for studenter og andre som bruker biblioteket som lesesal. Videre er planen å bygge et godt samarbeid med helsetjenestene i kommunen slik at de kan komme til biblioteket når de trenger å oppdatere seg på ny forskning innenfor sine fagfelt. Det var derfor svært nyttig for meg å delta på SMH-dagene og få innsikt i hvordan bibliotekarer innen medisin og helsefag jobber.

På SMH-dagene fikk jeg stor respekt for den kompetansen fag- og forskingsbibliotekarer innen medisin og helsefag besitter. Konferanseinnleggene fra blant annet Hans Lund, Glenn Bjerkenes, Torstein Låg og Vibeke Saltveit og Marit Gjone Sandsleth viste på ulike måter den viktige rollen bibliotekarene har i dagens kunnskapsfunn. Det holder ikke å kunne søke etter eller finne informasjon og forskning. Man må også forholde seg kritisk til sin egen søkestrategi, til de treffene man får og ikke minst til de digitale verktøyene man benytter seg av i søkeprosessen. SMH-dagene demonstrerte viktigheten av fagbibliotekarenes kompetanse og var til inspirasjon for en nyansatt i folkebibliotek som skal jobbe med kunnskapsformidling.

Tema for årets konferanse var digital utvikling i bibliotek. Det er ingen hemmelighet at KI-verktøy har gjort sitt inntog i høyere utdanning, noe som også påvirker bibliotekarers arbeidshverdag. Som bibliotekar i folkebibliotek er det viktig å vite at slike KI-verktøy finnes og blir brukt av blant annet studenter. Konferanseinnlegget fra Odin Schei som hadde undersøkt HLV-studenters bruk av chatboter i utdanning gjorde det tydelig at bibliotekarer må kjenne til ulike KI-verktøy, hvordan de fungerer, hva de kan brukes til og hva de ikke kan brukes til. Under workshopen arrangert av Johanne Longva og Glenn Bjerkenes fikk vi selv teste ulike KI-verktøy som kan brukes i arbeidet med systematiske kunnskapsoversikter. Workshopen viste at KI-verktøyene er til hjelp hvis man ønsker seg oversikt over et forskningsfelt raskt. Men der flere av innleggende på konferansen belyste hvorfor transparens er avgjørende for å få gode og pålitelige søk som kan brukes som grunnlag i systematiske kunnskapsoversikter, var det en slående mangel på gjennomsiktighet hos de fleste KI-verktøyene vi fikk testet i workshopen. Det var likevel inspirerende å se hvordan fagbibliotekarer med åpenhet og nysgjerrighet tester ut og tar i bruk de nye KI-verktøyene. I flere av foredragene var det tydelig at fagbibliotekarenes grundighet og kildekritiske holdning, kombinert med en nysgjerrighet i møte med de nye KI-verktøyene, gjør at de nye verktøyene blir brukt som ressurser til å forbedre søk og forenkle deler av søkeprosessen, uten at de tar over bibliotekarenes viktige rolle i søkearbeid.

På SMH-dagene snakket jeg med bibliotekarer som jobber på sykehus, ved FHI og ved universitet og høyskoler. Flere trakk frem at de får henvendelser fra spesialisthelsetjenesten eller andre kommunale helsetjenester. De som oppsøker fagbibliotekene fra kommunehelsetjenesten ønsker tilgang til enkeltartikler, kunnskapsoversikter og generelt å oppdatere fagkunnskapene sine på feltet de jobber innenfor. I Lillestrøm er planen at folkebiblioteket skal være en arena kommunehelsetjenesten kan komme til når de ønsker faglig oppdatering. Hvis folkebiblioteket skal kunne være en arena for dette, må vi få til et godt samarbeid med fagbibliotekene i regionen slik at vi kan henvise videre til dyktige fagfolk og til de bibliotekene som sitter på lisenser folkebibliotekene ikke har. Stadig mer forskning blir også nå åpnet tilgjengelig. Dermed er det avgjørende at bibliotekarer også i folkebibliotek har kompetanse til å veilede publikum i å finne, søke etter og forholde seg kildekritisk til den forskningen som finnes åpent tilgjengelig. Her trengs det med andre ord et kompetanseløft blant ansatte i folkebibliotekene. Dette arbeidet er allerede i gang. OsloMet har i samarbeid med Fylkesbibliotekene i Norge fått støtte av Nasjonalbiblioteket til prosjektet «Kompetanseløft for formidling av forskningsbasert kunnskap i folkebibliotek». Jeg sitter i referansegruppa for prosjektet. I regi av

prosjektet arrangeres det regionale workshops om formidling av åpen forskning i folkebibliotek over hele landet. Høsten 2024 og 2025 er det mulig for ansatte i folkebibliotek å ta videreutdanning i kunnskapsformidling ved OsloMet med emnet «Åpen forskning og vitenskapelig kommunikasjon i folkebibliotek». Etter SMH-dagene er jeg overbevist om at et slikt kompetanseløft er helt nødvendig hvis folkebibliotekene skal følge opp Nasjonal bibliotekstrategi og utvikle seg som en arena for kunnskapsformidling til hele befolkningen.

Fra SMH-dagene tar jeg med meg nyttig kunnskap og innsikt tilbake til folkebiblioteket i Lillestrøm og arbeidet med å utvikle tjenester for veiledning og kunnskapsformidling. Folkebibliotekene sitter ikke på de samme lisensavtalene som bibliotekene i UH-sektoren, men vi er en viktig arena for alle som ønsker tilgang til kunnskap og forskning og som ikke har institusjonstilhørighet ved universitet eller høyskole. Folkebibliotekene kan heller ikke erstatte den kompetansen som bibliotekarene i UH-sektoren sitter på. Men folkebibliotekene bør kunne veilede publikum i kildekritikk, søk og oppgaveskriving, og henvise videre til fagbibliotek og fagbibliotekarer der våre ressurser og kompetanse ikke møter brukerens behov. Dette krever både kompetanseløft for ansatte i folkebibliotek og tettere samarbeid mellom fag- og folkebibliotek, noe jeg tro begge sektorer vil ha nytte og glede av.

Takk for at jeg fikk delta på SMH-dagene 2024.

Taran Palmstrøm Fenn

Spesialbibliotekar, Lillestrømbibliotekene

Kilder:

[Om prosjektet - Kompetanseløft for formidling av forskningsbasert kunnskap i folkebibliotek \(oslomet.no\)](#)

[Åpen forskning og vitenskapelig kommunikasjon i folkebibliotek - OsloMet](#)